
Collection of subhAShita and translation

——
ஸுபா⁴ஷித ஸங்க்³ரஹ

——
Document Information

Text title : subhaashhita saNgraha

File name : subhash.itx

Category : sangraha, subhAShita, subhaashita

Location : doc_z_misc_subhaashita

Description-comments : Various

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 2, 2024

sanskritdocuments.org

Collection of subhAshita and translation

ஸுபா⁴ஷித ஸங்க்³ரஹு

Introduction:

A subhAshita is an unwarranted advice given in verses.

Many of them have deep meaning, but it is not a necessity.

The majority of subhashitas, and the name of their

writer (subhashitakar) is not available (usually

not coded as in bhajans or gazals.). The

“Chanda” i.e . the poetic format of the subhhashitas

can be made part of the stats associated . e.g.

கு³ரு³ர³ஹு³மா கு³ரு³விஷ்ணு: கு³ரு³தே³வோ மஹேஸ்வர:

is in what is called “Anushtubh” Chanda - the entire

subhhashita is composed of four segments each of which

have eight letters in it . (There are some more restrictions

- e.g . the 5th letter has to be a “rhasva” or short letter)

Another example is “shArdUla-vikrIDita” , e.g . :

கி²ந்நம் சாபி ஸுபா⁴ஷிதேந ரமதே ஸ்வீயம் மந: ஸர்வதா³

ஸ்ருத்வாந்யஸ்ய ஸுபா⁴ஷிதம் க²லு மந: ஸ்ரோதும் புநர்வாஞ்ச²தி |

அஜ்ஞாந ஜ்ஞாநவதோ⁵ப்யநேநஹி வஸிகர்தும் ஸமர்தோ² ப⁴வேத்

கர்தவ்யோ ஹி ஸுபா⁴ஷிதஸ்ய மநுஜை: ஆவஸ்யக: ஸங்க்³ரஹ: ||

Here the rhythm pattern is obviously different.

Besides the Chanda, perhaps if the subhAshita is part of

a large poetic composition - e.g . Kalidasa’s raghuva.nsha

or Bhavabhuti’s “nItiShaTaka” then that could be

mentioned.

Another piece of information that can be included is the

mood of the subhashita - e.g . whether it is didactic,

satiristic, simply humorous, in the form of prayer

to God, or a riddle (samasyApUrti) . Perhaps this is an inadequate classification given the nine kAvya rasas, but most of the subhhashitas commonly known, fall into one of these categories.

didactic:

அயம் நிஜ: பர: வா இதி க்³ணநா லக்⁴சேதஸாம் |
உதா³ர சரிதாநாம் து வஸுதா⁴ ஏவ குடும்ப³கம் ||

satiristic:

அஸ்வம் ந ஏவ க்³ஜம் ந ஏவ வ்யாக்⁴ரம் நைவ ச நைவ ச |
அஜாபுத்ரம் ப³விம் த்³த்³யாத் தே³வோ து³ர்³ப³லக்⁴டக: ||

humorous:

யஸ்ய ஷக்ஷ² சதுர்த்² ச விஹஸ்ய ச விஹாய ச |
அஹம் கத²ம் த்³விதீயா ஸ்யாத், த்³விதீயா ஸ்யாம் அஹம் கத²ம் ||

prayer:

ஸுப⁴ம் கரோதி கல்யாணம் ஆரோக்³யம் த⁴நஸம்பதா³ம் |
ஸத்ருப³த்³தி⁴விநாஸாய தீ³பஜ்யோதி நமோ⁵ஸ்துதே ||

riddle:

கேஸவம் பதிதம் த்³ரு³ஷ்ட்வா பாண்ட³வா ஹர்ஷநிர்⁴ரா: |
ருத³ந்தி கௌரவா: ஸர்வே போ⁴ போ⁴ கேஸவ கேஸவ ||

Some of the commoner vrittas (i.e . meters with a constant sequence of long and short syllables) are, in no particular order:

ஸிக²ரிண்

ஸம்ரு³த்³த⁴ம் ஸௌபா⁴க்³யம் ஸகலவஸுதா⁴யா: கிமபி யந்
மஹைஸ்வர்யம் லீலாஜநிதஜக்³த: க்²ண்ட³பரஸோ: |
ஸம்ரு³தீநாம் ஸர்வஸ்வம் ஸுக்ரு³தமத²மூர்தம் ஸுமநஸாம்
ஸுதா⁴ஸௌளந்த³ர்யம் தே ஸலிலமஸிவம் ந: ஸமயது ||

-க³ங்கா³லஹு¹

மந்தா³க்ராந்தா

கஸ்சித்காந்தாவிரஹு³ரூண ஸ்வாதி⁴காராத்ப்ரமத்த:
ஸாபேநாஸ்தங்க³மிதமஹிமா வர்ஸபோ⁴க்³யேண ப⁴ர்து: |
யக்ஷஸ்சக்ரே ஜநகதநயாஸ்நாநபுண்யோத³கேஸு
ஸ்நிக்³த:சா²யதருஷு வஸதீம் ராமகி³ர்யாஸ்ரமேஷு ||

-மேக⁴தூ³த

வஸந்ததிலகா

அத்யாபி தாம் கநகசம்பகதா³மகெள³ரீம்
பு²ல்லாரவிந்த³வத³நாம் நவரோமராஜீம் |
ஸுப்தோத்தி²தாம் மத³நவிவ்ஹுலஸாலஸாங்க³ம்
வித்யாம் ப்ரமாத³க³விதாம்இவ சிந்தயாமி ||

-சௌரபஞ்சாஸிக

ஸ்ரக்³த⁴ரா

சும்ப³ந்தோ க³ண்டா³பி⁴த்தீரலகவதிமுகே² ஸீத்க்ரு¹தாந்யா த³தா⁴நா
வக்ஷ: ஸூத்க்ரு³கேஷு ஸ்தநப⁴ரபுலகோத்³பே⁴த³மாபாத³யந்த: |
ஊரூநாகம்பயந்த: ப்ரு²து²ஜக⁴நதடாம்ஸ்ரம்ஸயந்தோம்ஸுகாநி
வ்யக்தம் காந்தாஜநாநாம் விடசரிதக்ரு¹தி: ஸைஸிரா: வாந்தி வாதா: ||

-ஸ்ரு³ங்கா³ரஷ்தக (ப⁴ர்த்ரு³ஹு¹)

ஹரிணீ

க³ணயதி கு³ணக்³ராமம் பா⁴மம் ப்⁴ரமாத³பி நேஹதே
வஹதி ச ப¹தோஷம் தோ³ஷம் விமுஞ்சதி தூ³ரத: |
யுவதிஷு வலஸ்த்ரு³ஷ்ணே க்ரு³ஷ்ணே விஹாரிணீ மாம் விநா
புநரபி மனோ வாமம் காமம் கரோதி கரோமி கிம் ||

-க³தகோ³விந்த³

மாலிநீ

கிமபி கிமபி மந்த³ம் மந்த³மாஸக்தியோகா³த்³
அவிரலிதகபோலம் ஜல்பதோரக்ரமேண
அஸிதி²லபரிரம்ப:⁴ வ்யாப்ரு¹தைகைகதோ³ஸ்³ணே:

அவிதி³தக³தயாம ராத்³ரேவ வ்யரம்ஸீத்
-உத்தரராமசரித்

॥ ஸுபா⁴ஷிதாணி ஸங்க்³ரஹாணி ॥

வஜ்ராத் அபி கடோ²ராணி ம்ரு³தூ³நி குஸுமாத் அபி ।
லோகோத்தராணம் சேதாம்ஸி க: நு விஜ்ஞாதும் அர்ஹதி ॥ ॥

Harder than the vajra (and) softer than the flower
Who indeed deserves to (or is able to) understand the
hearts of great people ?

அதிபரிசயாத் அவஜ்ஞா ஸந்ததக³மநாத் அநாத்³ர: ப⁴வதி ।
மலயே பி⁴ல்⁴புரந்த்⁴ரீ சந்த்³நதருகாஷ்ட²ம் இந்த்⁴நம் குருதே ॥ ॥

Excessive familiarity breeds contempt, Visiting someone
too often causes disrespect.

The wife of a bhilla (adivasi clan) on the malaya mountain
uses the log of a sandalwood tree as fuel

தௌ³ர்மந்தர்யாத் ந்ரு³பதி: விநஸ்யதி, யதி: ஸங்கா³த்,
ஸுத: லாலநாத், விப்ர: அநத்⁴யநாத், குலம் குதநயாத்,
ஸீலம் க²லோபாஸநாத் ।

ஹீ: மத்³யாத், அநவேக்ஷணாத் அபி க்ரு³ஷி:,
ஸ்நேஹ: ப்ரவாஸாஸ்ரயாத், மந்த்³ரீ ச அப்ரணயாத்,
ஸம்ரு³த்³தி:⁴ அநயாத், த்யாகா³த் ப்ரமாதா³த் த்⁴நம் ॥ ॥

A king perishes thru bad advice
a sannyasi thru association (1)
a son due to excessive indulgence
a rishi by neglecting to meditate
a clan due to wicked women
conduct due to squabbles
shame thru wine
crops by neglect

friendship by foreign travel (2)
a minister due to lack of attachment (to the king)
prosperity by lack of regulation
and money thru sacrifice and enjoyment.

*(1) Sannyasis are expected to remain in
solitude as much as possible
(2) Really implies excessive separation

அபி ஸ்வர்ணமயீ லங்கா ந மே லக்ஷ்மண ரோசதே |
ஜநநீ ஜந்மபூ⁴மி: ச ஸ்வர்கா³த் அபி க³ரீயஸீ || ||

Even though Lanka is a golden land, O LakShmana,
it does not appeal to me . One's mother and motherland are
grander than heaven itself.
(Said by Rama upon viewing Lanka)

தி³ல்லிஸ்வர: வா ஜக³தீ³ஸ்வர: வா மநோரதா²ந் பூரயிதும் ஸமர்த: ² |
அந்யை: ந்ரு³பால: பரிதீ³யமாநம் ஸாகாய வா ஸ்யாத் லவணாய வா ஸ்யாத் || ||

பரோபகாராய ப²லந்தி வ்ரு³க்ஷா: பரோபகாராய வஹந்தி ந்த³ய: |
பரோபகாராய து³ஹந்தி கா³வ: பரோபகாராய ஸரீரம் ஏதத் || ||

Trees bear fruit to do good to others, Rivers flow to
do good to others; Cows milk to do good to others - This
body is for doing good to others.

It is to assist others that the trees give fruit,
that the rivers flow, that the cows produce milk.
(By implication) our own human body also should be
employed for the assistance of others.

யஸ்ய கஸ்ய தரோ: மூலம் யேந கேந அபி க⁴ர்ஷிதம் |
யஸ்மை கஸ்மை ப்ரதா³தவ்யம் யத் வா தத் வா ப⁴விஷ்யதி || ||

The root of this or that tree - ground with something or
the other given to someone or the other will cause either

this or that

நாகோ³ பா⁴தி மதே³ந, கம் ஜலரிஹை:, பூர்ணேந்து³நா ஸர்வா¹
 ஸீலேந ப்ரமதா³, ஜவேந தூரக:³, நித்யோத்ஸவை: மந்தி³ரம் |
 வாணீ வ்யாகரணேந, ஹம்ஸமிது²நை: வாபீ, ஸபா⁴ பண்டி³தை:
 ஸத்புத்ரேண குலம், ந்ரு¹பேண வஸுதா⁴, லோகத்ரயம் விஷ்ணுநா || ||

A serpent is appealing in (a state of) intoxication,
 water because of lotuses, the night because of a full
 moon, a woman because of (good) character, a horse because
 of its' speed, a temple because of regular festivals,
 language by (correct) grammar, a well by a pair of swans, a
 meeting by scholars, a family by a good son, the earth
 by a king and all the three worlds because of vishnu.

யதா² ஹி ஏகேந சக்ரேண ந ரத²ஸ்ய க³தி: ப⁴வேத் |
 ஏவம் புருஷகாரேண விநா தை³வம் ந ஸித்⁴யதி || ||

Just as a chariot cannot move with only one wheel, even so
 fate not come to fruition without human actions.
 (This verse seems to be meant against those fatalists
 who refuse to do act, relying instead on fate.)

Chariot with puncture
 stranded at juncture
 one wheel is not good to move it;
 agent all active
 no damn effective
 Fate gotta check and approve it!

ஸத்³பி:⁴ து லீலயா ப்ரோக்தம் ஸிலாலிகி²தம் அக்ஷரம் |
 அஸத்³பி:⁴ ஸபதே²ந உக்தம் ஜலே லிகி²தம் அக்ஷரம் || ||

Even the playful words from good people are as
 reliable as those carved in stone . With the bad, even
 pledges are as shaky as words written on water.

Good man just say casual-like:

Promise stone-engraved!

Bad man swear on oath and all:

Writing on a wave!

விபதி³ தை⁴ர்யம் அத² அப⁴யுத³யே கூமா
ஸுத³ஸி வாக்படுதா யுதி⁴ விக்ரம: |
யஸஸி ச அபி⁴ருசி: வ்யஸநம் ஸ்ருதௌ
ப்ரக்ரு³திஸித்³த⁴ம் இத³ம் ஹி மஹாத்மநாம் || ||

Courage during bad times, forgiveness during prosperity,
oratorical skills in a meeting, valour in a war, ???
during fame, and addiction to knowledge - all
these come naturally to great people.

ஸைலே ஸைலே ந மாணிக்யம் மௌக்திகம் ந க³ஜே க³ஜே |
ஸுஜநா: ந ஹி ஸர்வத்ர சந்த³நம் ந வநே வநே || ||

precious stones cannot be found on every mountain
- a diamond cannot be found on every elephant
(explanation - The Airawat elephant belonging to Indra had
a diamond in his forehead), - Good people are not
everywhere - sandalwood is not in every forest.

Not every mountain has gems in it, and not every
elephant is adorned with pearls . Not every forest
is blessed with sandal trees, and good people are
not to be found everywhere.

உத்ஸவே வ்யஸநே ச ஏவ து³ர்பி⁴கேஷ ஸத்ருஸங்கடே |
ராஜுத்³வாரே ஸ்மஸானே ச ய: திஷ்ட²தி ஸ: பா³ந்த⁴வ: || ||

In a festival as well as in calamity, in a famine and
in an invasion, at the doorstep of the king and in the
graveyard - one who stands (beside

you) is your brother

Only those can be considered kinsmen, who stand by you whether in festivities or times of trouble, in famines or when enemies threaten, at the king's court or in the cremation ground.

Facing drug or homicide
party time or barmecide
stepping sprightly, palace-bound
wandering on burning ground,
man who keeps with you through all
is true homey, brother, pal.

ஸதேஷு¹ ஜாயதே ஸூர: ஸஹஸ்ரேஷு² ச பண்டி³த: |
வக்தா⁴ த³ஸஹஸ்ரேஷு² தா³தா⁴ ப⁴வதி வா ந வா || ||

A valiant man is born one among every hundred.
A scholar one among thousand, A speaker among
tenthousand, however a generous giver may or may not be born.

One brave man in hundred chaps
Thousand yield a pundit,
Ten of them for one that yaps,
Where the man to fund it?

அர்தா²நாம் அர்ஜநே து:³க²ம் அர்ஜிதாநாம் ச ரக்ஷணே |
ஆயே து:³க²ம் வ்யயே து:³க²ம் தி⁴க் அர்தா:² கஷ்டஸம்ஸ்ரயா: || ||

It is difficult to earn money, and to protect the earnings.
Income as well as expenditure give pain - Fie on Money ! -
which is the cause of hardship.

யேஷாம் பா³ஹுப³லம் ந அஸ்தி யேஷாம் ந அஸ்தி மநோப³லம் |
தேஷாம் சந்த்³ரப³லம் தே³வ: கிம் கரோதி அம்ப³ரே ஸ்தி²தம் || ||

Those who do not have armstrength (physical strength)

and those who do not have mental strength, What good can moon's strength do to them being resident in the sky ?

Strength of bicep gone to hell
blurred the mental eye,
what on earth can moon-effect
do from high-up sky?

பாத்ரே த்யாக்³, கு³ணே ராக்³, ஸம்விபா⁴க்³ ச ப்³ந்து⁴ஷு |
ஸாஸ்த்ரே போ³த்³தா⁴, ரணே யோத்³தா⁴, புருஷ: பஞ்சலக்ஷண: || ||

Sacrificing (giving) at a deserving place, recognizing good qualities, equally dividing among brothers, knowledgeable in the sciences, a warrior in wars are The five qualities of (a good man).

க்ஷணே ருஷ்டா:, க்ஷணே துஷ்டா: ருஷ்டா: துஷ்டா: க்ஷணே க்ஷணே |
அவ்யவஸ்தி²தசித்தாநாம் ப்ரஸாத:³ அபி ப⁴யங்கர: || ||

Angry one moment and content another . changing moods every so often . - Even being in the good books of fickle minded people is frightening.
Even favors are to be feared from people who are happy one minute and angry the next, those people who do not have a steady mind.

Moment wildest, moment mildest,
wildest mildest now and then,
mind disarrayed, what a harried
dude to talk to, what a pain!

ஸரதி³ ந வர்ஷதி, க்³ர்ஜதி, வர்ஷதி வார்ஷாஸு நி:ஸ்வந: மேக:⁴ |
நீச: வத்³தி, ந குருதே, வத்³தி ந ஸாது:⁴ கரோதி ஏவ || ||

In the autumn, the clouds thunder but yield no rain; during the season, they rain without the thunder.

The inferior man talks but does not perform whereas
the great man simply performs without talking.

Autumn cloud

always loud,
unendowed.

What a wuss!

Monsoon wonder

never thunder,
bending under
load of juice.

Bad guy singing

self-exults,
lift no finger,
just give speech;
good man bringing
big results,
no malinger,
never preach.

வ்ரதே விவாத³ம், விமதிம் விவேகே, ஸத்யே அதிஸங்காம், விநயே விகாரம் |
கு³ணே அவமானம், குஸலே நிஷேத⁴ம், த⁴ர்மே விரோத⁴ம் ந கரோதி ஸாது:⁴ || ||

The saintly don't indulge in the following - arguments
during penances, crooked thinking during times that call
for discrimination, being skeptical towards the truth,
transgressing laws of conduct, insulting those with high
qualities, spoiling well being and acting against Dharma.

விவாதே³ விஷாதே³ ப்ரமாதே³ ப்ரவாஸே

ஜலே சாநலே பர்வதே ஸத்ருமத்⁴யே |

அரண்யே ஸரண்யே ஸதா³ மாம் ப்ரபாஹி

க³தி: த்வம் க³தி: த்வம் க³தி: த்வம் ப⁴வாநி || ||

க்ஷதே ப்ரஹாரா: நிபதந்தி அபீ⁴க்ஷணம்

த⁴நக்ஷயே வர்த⁴தி ஜாட²ராக்³நி: |

ஆபத்ஸு வைராணி ஸமுத்³ப⁴த³ந்தி

சித்³ரேஷு அநர்தா:² ப³ஹுலீப⁴வந்தி || ||

அலஸஸ்ய குத: வித்³யா அவித்³யஸ்ய குத: த⁴நம் |

அத⁴நஸ்ய குத: மித்ரம் அமித்ரஸ்ய குத: ஸுக²ம் || ||

How can a lazy one get educated, how can an uneducated man earn wealth, how can a penniless man have friends, and how can anyone be happy without friends ?

அஸ்மாகம் ப³த³ரீசக்ரம் யுஷ்மாகம் ப³த³ரீதரு: |

பா³த³ராயணஸம்ப³ந்த:⁴ யூயம் யூயம் வயம் வயம் || ||

அயம் நிஜ: பர: வா இதி க³ணநா லகு⁴சேதஸாம் |

உதா³ரசரிதாநாம் து வஸுதா⁴ ஏவ குடும்ப³கம் || ||

This one belongs to my group, the other one is an outsider - This is the thought of petty people; for the magnanimous, broadminded person, the whole world is family.

This is mine,

That is thine

Small man divvies superfine

Big man say

What the hay

Whole world is my familay

யஸ்ய அஸ்தி வித்தம் ஸ: நர: குலீந:

ஸ: பண்டி³த: ஸ: ஸ்ருதவாந் கு³ணஜ்ஞ: |

ஸ: ஏவ வக்தா ஸ: ச த³ர்ஸநீய:

ஸர்வே கு³ண: காஞ்சநம் ஆஸ்ரயந்தே || ||

The man who has money is (regarded as) one from a good family, he is a scholar, and he is well versed in the scriptures, he is a patron of good qualities, he is the only speaker, and he is handsome All qualities take shelter with gold.

அக்ரோத:⁴ தபஸ: கூமா ப³லவதாம் த⁴ர்மஸ்ய நிர்வ்யாஜதா |
ஸர்வேஷாம் அபி ஸர்வ காரணம் இத³ம் சீலம் பரம் பூ⁴ஷணம் || ||

க்வசித் வித்³வத்³கோ³ஷ்ட² க்வசித் அபி ஸுராமத்தகலஹ:
க்வசித் வீணவாத்³யம் க்வசித் அபி ச ஹா ஹா இதி ருதி³தம் |
க்வசித் ராமா ரம்யா க்வசித் அபி ஜராஜர்ஜரதநு:
ந ஜாநே ஸம்ஸார: கிம் அம்ரு³தமய: கிம் விஷமய: || ||

Some find themselves in the company of great scholars;
some associate with squabbling ruffians.
Some get to play the Vina, some spend their time weeping.
Some are blessed with great looks, some have old and decaying bodies
In this life, who knows whose life would be blissful and whose poisonous.

Shooting breeze with coolest dudes,
but sometimes drunken brawling,
sometimes strumming mellow tunes
and sometimes childish bawling,
dolled up in youth's flush,
then arthritis, or epilepsy,
life is flowing on,
but is it coke or is it pepsi?

கேயுரா: ந விசுஷயந்தி புருஷம், ஹாரா: ந சந்த்³ரோஜ்ஜ்வலா:
ந ஸ்நாநம், ந விஸேபநம், ந குஸுமம், ந அலங்க்ரு³தா மூர்த⁴ஜா: |
வாணீ ஏகா ஸமலங்கரோதி புருஷம், யா ஸம்ஸ்க்ரு³தா தா⁴ர்யதே

கூ²யந்தே க²லு பூ⁴ஷ்ணாநி ஸுததம் வா³பூ⁴ஷ்ணம் பூ⁴ஷ்ணம் || ||

Peacock feathers are not the true adornment of man,
not glistening-as-the-moon necklaces either,
neither are bathing and decorating and flowers ,
noble speech is the only true adornment,
it is the basis of culture,

கு³ண: பூ⁴ஷ்யதே ரூபம் ஸீலம் பூ⁴ஷ்யதே குலம் |
ஸித்³தி:4 பூ⁴ஷ்யதே வித்³யாம் போ⁴க:3 பூ⁴ஷ்யதே த⁴நம் || ||

Character makes good looks prettier,
a clan's reputation is made higher by conduct,
(theoretical) learning is enhanced by practical
accomplishments and money's worth is enhanced by
spending it.

அநர்⁴க⁴ம் அபி மாணிக்யம் ஹேமாஸ்ரயம் அபேக்ஷதே |
விநா ஆஸ்ரயம் ந ஸோப⁴ந்தே பண்டி³தா: வநிதா: லதா: || ||

Even priceless gems look for the refuge of gold
(i.e . even gems need to be affixed to gold to be made into
ornaments and appreciated)
even so, the following need support to truly shine :
scholars, creepers and women.

A gem looks like a camelturd
if it's not set in gold
A creeper, like cold spaghetti,
without a wall to hold
A poet, like a game-show host,
outside a patron's fold
A chick without a man is too
pathetic to behold.

கந்யா வரௌதே ரூபம் மாதா வித்தம் பிதா ஸ்ருதம் |

பா³ந்த⁴வா: குலம் இச்ச²ந்தி மிஷ்டாந்நம் இதரே ஜநா: || ||

(When a girl gets married)

The girl is interested in the man's looks;
the mother in how wealthy he is; the father in his
qualifications the relatives in his family status,
the other guests merely in the feast.

வைத்³யராஜ நம: துப்⁴யம் யமராஜஸஹோத்³ர |
யம: து ஹரதி ப்ராணந் வைத்³யராஜ: த⁴நாநி ச || ||

Greetings (namastubhyam) to the doctor (vaidyarAja)
who is the friend (brother?) of yama . While yama only takes
life, vaidyarAj takes life and wealth too!

அமந்த்ரம் அக்ஷரம் நாஸ்தி நாஸ்தி மூலம் அநௌஷத⁴ம் |
அயோக்³ய: புருஷ: நாஸ்தி யோஜக: தத்ர து³ர்ஸப:⁴ || ||

No letter be too nasty for a hum,
no root too nasty as a healing dose,
no man a nasty good-for-nothing bum.
Good MBA find use for all of those.

அநித்யாநி ஸரீராணி விப⁴வ: நைவ ஸாஸ்வத: |
நித்யம் ஸம்நிஹித: ம்ரு³த்யு: கர்தவ்ய: த⁴ர்மஸங்க்³ரஹ: || ||

Immortal soul
can go AWOL
from body, in a flash,
and large amount
in bank account
lasts till the next big crash,
so pursue dharma
not just firmer
muscle, bigger cash.

த³தா³தி ப்ரதிக்³ரு'ண்ஹாதி கு³ஹ்யமாக²யாதி ப்ரு'ச்²தி ।
பு⁴ங்தே போ⁴ஜயதே சைவ ஷட்³வித⁴ம் ப்ரீதிலக்ஷணம் ॥ ॥

ஸுபா⁴ஷ்திதேந கீ³தேந யுவதீநாம் ச லீலயா ।
மநோ ந பி⁴த்யதே யஸ்ய ஸ வை முக்தோ⁵த²வா பஸு: ॥ ॥

If a man is not seduced by sweet music or the
plays of young women, he must be either an
enlightened sage, or an (unfeeling) animal.

உபக்ரமோபஸம்ஹாரோ அபு⁴யாஸே⁵பூர்வதா ப²லம் ।
அர்த²வாதோ³பபத்தீ ச லிங்க³ம் தாத்பர்யநிர்ணயே ॥ ॥

(regarding evaluating and understanding any
book or article)

ஆஹாரநித்³ராப⁴யமைது²நம் ச
ஸாமாந்யமேதத்பஸுபி⁴ர்நராணாம் ।
த⁴ர்மோஹி தேஷாமதி⁴கோ விஸேஷோ
த⁴ர்மேண ஹீநா: பஸுபி:⁴ ஸமாநா: ॥ ॥

Eating and sleeping and having sex are all common to
both animals and humans; what is special about men
is their consciousness of Dharma - a man without
the feeling of Dharma is comparable to an animal.

கஸ்யைகாந்தம் ஸுக²முபநதம் து:³க²மேகாந்ததோ வா ।
நீசைர்க்³ச்²த்யுபதி ச த³ஸா சக்ரநேமிக்ரமேண ॥ ॥

சதுரங்க³ ப³லோ ராஜா ஜக³தீம் வஸமாநயேத் ।
அஹம் பஞ்சாங்க³ ப³லவாநாகாஸம் வஸமாநயே ॥ ॥

நா கு³ணீ கு³ணீநாம் வேத்தி கு³ணீ கு³ணீஷு மத்ஸரீ ।
கு³ணீ ச கு³ணரா³ ச விரல: ஸரலோ ஜந: ॥ ॥

Those who do not have talent do not recognize

other talented people and those
who are talented envy other talented people.
Those who are themselves talented and love
other talented persons, such simple
people are rare indeed.

அஷ்டா³த³ஸு புராணேஷு வ்யாஸஸ்ய வசந்த³வயம் |
பரோபகார: புண்யாய பாபாய பரபீ³நம் || ||

In all the eighteen Puranas, Shri Vyasa has
two significant utterings:
serving others is a good deed, and it is a sin
to inflict pain onto others.

ஸ்வச்ச²ந்த³ம் த³லத³ர்விந்த³ம்
தே மரந்த³ம் விந்த³ந்தோ வித³த⁴து தே மிலிந்தா:³ |
ஆமோதா³ந்த² ஹரித³ந்தராணி நேதும்
நைவாந்யோ ஜக³தி ஸமீரணாத் ப்ரவீண: || ||

Oh, free(ly blooming) lotus of the waters
bumble bees (surrounding you) are for taking
your *NECTAR* but to take your fragrance
in all directions there is none more
capable than the wind.

ஆஸாணம் மநுஷ்யாணம் காசிதா³ஸ்சர்ய ஸ்ருங்க²லா |
ப³த³தா⁴ யயா ப்ரதா⁴வந்தி முக்தாஸ்திஸ்ட²ந்தி பங்கு³வத || ||

Hope is an amazing bonding chain of man.
Those who are bonded by it run, and those
who are free, remain immobile like disabled.

மநஸ்யந்யத்³வசஸ்யந்யத்கார்யமந்யத்³ து³ராத்மநாம் |
மநஸ்யேகம் வசஸ்யேகம் கர்மணயேகம் மஹாத்மநாம் || ||

The mind, speech, and action of downfallen

people function in an uncoordinated manner,
where as those of great souls display one pointedness.

வித்³யா நாம நரஸ்ய ரூபமதி⁴கம் ப்ரச்ச²ந்நகு³ப்தம் த⁴நம்
வித்³யா போ⁴க³கா¹ யஸ:ஸுக²கா¹ வித்³யா கு³ருணாம் கு³ரு: |
வித்³யா ப்³ந்து⁴ஜநோ விதே³ஸக³மநே வித்³யா பரம் தை³வதம்
வித்³யா ராஜஸு பூஜ்யதே ந து த⁴நம் வித்³யாவிஹீந: பஸு: || ||

Knowledge is the highest beauty in man and it is the
secret wealth . Success comes to those who have
knowledge and they really enjoy and make merry.
Knowledge is the highest preceptor itself . When one
is in foreign land, knowledge is the closest friend and
supreme guide . Knowledge, not wealth, is really
respected and revered by the rulers . One without
knowledge is like an animal.

வித்³யா மித்ரம் ப்ரவாஸேஷு, பா⁴ர்யா மித்ரம் க்³ரு'ஹேஷு ச |
வ்யாதி⁴தஸ்யௌஷத⁴ம் மித்ரம், த⁴ர்மோ மித்ரம் ம்ரு²தஸ்ய ச || ||

Knowledge is a friend in distant lands . Wife is a friend at
home . To the sick the right medicine is a friend . Dharma
(righteousness) is a friend even beyond the grave.

ரூபயௌவநஸம்பந்நா விஸாலகுலஸம்ப⁴வா: |
வித்³யாஹீநா ந ஸோப⁴ந்தே நிர்க³ந்தா⁴ கிம்ஸுகா இவ || ||

They who have charm and youthfulness, born in great
family, yet without education they do not shine,
as the 'kimshuka' which have beauty but no fragrance.

புஸ்தகஸ்யா து யா வித்³யா, பரஹஸ்தக³தம் த⁴நம் |
கார்யகாலே ஸமுத்பந்நே, ந ஸா வித்³யா ந தத்³த⁴நம் || ||

Knowledge that is in note-books in (our) shelves, and
(our) money now in the hands of others, both are useless.

When time comes for their use neither that knowledge
nor that wealth will be available.

பா⁴ஷாஸு முக்²யா மது⁴ரா, தி³வ்யா கி³ர்வாண பா⁴ரத்¹ |
தஸ்மாத்³பி:⁴ காவ்யம் மது⁴ரம், தஸ்மாத்³பி ஸுபா⁴ஷிதம் || ||

Among the main languages, the resplendent, ancient,
language (of the gods) sanskrit is very melodious,
sweeter is a poem in it, and even sweeter is a
subhashita form.

தர்கோ ப்ரதிஷ்டா² ஸ்ருதயோ விபி⁴ந்நா
நைகோ முநிர்யஸ்ய க³த: ப்ரமாணம் |
த⁴ர்மஸ்ய தத்த்வம் நிஹிதம் கு³ஹாயாம்
மஹாஜநோ யேந க³த: ஸபந்தா:² || ||

ஸஜ்ஜநஸ்ய ஹ்ரு³த³யம் நவநீதம்
யத்³வத்³ந்தி கவயஸ்தத்³லீகம் |
அந்ய தே³ஹ விலஸத் பரிதாபாத்
ஸஜ்ஜந: த்³ரவதி ந நவநீதம் || ||

The heart of a kind/decent/good person is like butter
so say poets but it is false.

When the distress (heat) is directed at another body
the kind person('s heart) melts, but butter does not.

லாலயேத் பஞ்சவர்ஷாணி த்³ஸவர்ஷாணி தாட³யேத் |
ப்ராப்தேஷு ஷோட³ஸே வர்ஷே புத்ரே மித்ரவதா³சரேத் || ||

(The rules regarding handling the children are
explained here)

Allow pampering of the children for (first) five years,
reprimand them (after that) for ten years, (but)
once they become sixteen years of age treat them like friends.

அஹம் ச த்வம் ச ராஜேந்த்³ர லோகநாதா²ஷ்பா⁴வபி |
ப³ஹுவ்¹ஹிரஹம் ராஜந் ஷஷ்டி²தத்புருஷோ ப⁴வாந் || ||

O king, both of us are LokanAth's.
But, I am a BahuvrIhi lokanAth
(the one whose masters are the people)
and you are a ShaShThi TatpuruSh.
(the master of the people).

(There are different ways of breaking combo-words in
Sanskrit . These are called SamAs . A BahuvrIhi samAs
breaks a word (A)(B) as: f(A) (or F(b)) whose/whom
/which/who/etc g(A) (or G(B)) and a
ShaShThi tatpuruSha breaks it as,
A of B or B's A (or vice-versa)).

தார தார தரேரேதைருத்தரோத்தரதோருதை: |
ரதார்தா தித்திரீ ரௌதி தீரே தீரே தரௌ தரௌ || ||

Love thirsty she-bird (it is a female Titar bird =
tittirI), while wandering on river banks and trees,
cries in a crescendo (a pitch that increases in loudness
with time variable).

(This is a classic example of humorous alliteration
(anuprAs). The last combination of words is broken
like taraiH etaiH uttarittartaH utaiH.)

போ⁴ தா³ரித்³ர்யம் நமஸ்துப்⁴யம் தத்ப்ரஸாதா³த் மயா ச்சுத: |
பஸ்யாம்யஹம் ஜக³த் | : ஸர்வம் ந மாம் பஸ்யதி கஸ்சந || ||

Hail poverty, you have set me free . It is because of you,
that I can see everybody else, but nobody can see me.

சிதாம் ப்ரஜ்வலிதாம் த்³ருஷ்ட்வா வைத்³யோ விஸ்மயமாக³த: |
நாஹம் க³த: ந மே ப்⁴ராதா கஸ்யைத்³ம் ஹஸ்தலாக⁴வம் || ||

On seeing a burning body (funeral), a doctor remarks
with dismay, 'I have not attended the dead bloke,
nor have my brothers-in-business, then who has come
up with this sleight of hand,

க⁴டம் பி⁴ந்த³யாத் படம் சி²ந்த³யாத் குர்யாத் ராஸப⁴ரோஹணம் |
யேந கேந ப்ரகரேண ப்ரஸித்³த⁴ புருஷோ ப⁴வேத் || ||

By breaking pots, tearing clothes, or riding on a donkey,
a man(/woman) tries to be famous by hook or crook.

கமலே ப்³ரஹ்மா ஸேதே, ஹர: ஸேதே ஹிமாலயே |
க்ஷீரப்³தௌ⁴ ச ஹரி: ஸேதே, மந்யே மத்குணஸங்கய || ||

Lord Brahma sleeps on a lotus,
Lord Shiva sleeps in Himalaya,
Lord Vishnu sleeps in KsheersAgar,
all due to the fear of bugs in their bed.

Collection of subhASHita and translation
pdf was typeset on February 2, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

